

YARGITAY KARARI

Yargıtay Başkanlığından:

**YARGITAY İÇTİHADİ BİRLEŞTİRME
HUKUK GENEL KURULU KARARI**

ESAS NO : 2020/3
KARAR NO : 2021/1
KARAR TARİHİ : 16.04.2021

ÖZET: Maaş haczi nedeniyle yapılan sıralamanın sıra cetveli sayılıp sayılmayacağı, muvazaa iddiası hâlinde ispat yükünün davacıya mı davalıya mı ait olacağı konusunda içtihatların birleştirilmesi talep edilmiş ise de; içtihatların birleştirilmesine karar verilebilmesi için, içtihat aykırılığına konu kararların devamlılık arz etmesinin gerekmesi ve Yargıtay 19. ve 23. Hukuk Dairelerinin yerleşmiş kararlarına aykırılık teşkil eden kararlarının istikrar kazanmamış olması karşısında, içtihatların birleştirilmesine yer olmadığı sonucuna varılmıştır.

I. GİRİŞ**A. İÇTİHATLARI BİRLEŞTİRME KONUSUNDAKİ BAŞVURU**

Av. Osman Tabu tarafından sunulan 09.04.2019 havale tarihli dilekçe ile, Yargıtay (Kapatılan) 23. Hukuk Dairesinin maaş haczinin niteliğine dair verdiği çeşitli tarihlerdeki kararları arasında farklılık bulunduğu, bir kısım kararlarında maaş haczi işleminin sıra cetveli niteliğinde olduğu ve muvazaa iddiası hâlinde ispat yükünün davalı alacaklıya düştüğünün belirtildiği, bir kısım kararlarında ise, maaş haczinin sıra cetveli niteliğinde olmadığı, muvazaa iddiası hâlinde ispat yükünün genel hükümlere göre davacıya düştüğünün belirtildiği maaş haczi nedeniyle yapılan sıralamanın niteliğine ilişkin olarak Yargıtay 23. Hukuk Dairesi tarafından verilen kararlar arasında meydana gelen içtihat aykırılığının içtihadî birleştirme yolu ile giderilmesi talep edilmiştir.

B. YARGITAY BİRİNCİ BAŞKANLIK KURULUNUN KARARI VE İÇTİHADİ BİRLEŞTİRMENİN KONUSU

Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulunun 06.02.2020 tarihli ve 38 sayılı kararı ile; maaş haczi nedeniyle yapılan sıralamanın sıra cetveli sayılıp sayılmayacağı, muvazaa iddiası hâlinde ispat yükünün davacıya mı davalıya mı ait olacağı konusunda Yargıtay (Kapatılan) 19. Hukuk Dairesi kararları ile Yargıtay (Kapatılan) 23. Hukuk Dairesi kararları arasında görüş aykırılığı bulunduğu ve farklı uygulamaların sürdürüldüğü sonucuna varıldığından; aykırılığın İchtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulunca giderilmesi gerektiğine oy birliği ile karar verilmiştir.

C. GÖRÜŞ AYKIRILIĞININ GİDERİLMESİ İSTEMİNE KONU KARARLAR

Yargıtay (Kapatılan) 19. Hukuk Dairesinin 24.11.2010 tarihli ve 2010/10572 E., 2010/13213 K. sayılı kararı ile Yargıtay (Kapatılan) 23. Hukuk Dairesinin 04.06.2013 tarihli ve 2013/3359 E., 2013/3764 K.; 09.09.2015 tarihli ve 2014/7242 E., 2015/5731 K., 31.03.2016 tarihli ve 2016/2375 E., 2016/2056 K.; 23.05.2016 tarihli ve 2015/5573 E., 2016/3137 K., 23.05.2016 tarihli ve 2015/5583 E., 2016/3132 K.; 26.03.2018 tarihli ve 2015/9598 E., 2018/2345 K., 16.01.2019 tarihli ve 2016/2844 E., 2019/67 K.; 12.02.2019 tarihli ve 2016/2118 E., 2019/405 K., 12.02.2019 tarihli ve 2016/2103 E., 2019/423 K. sayılı kararları.

D. GÖRÜŞ AYKIRILIĞININ GİDERİLMESİ İSTEMİNE KONU YARGITAY HUKUK GENEL KURULUNUN, YARGITAY (Kapatılan) 19. HUKUK DAİRESİ VE (Kapatılan) 23. HUKUK DAİRESİNİN GÖRÜŞLERİNİN ÖZETLERİ

1. (Kapatılan) On Dokuzuncu Hukuk Dairesinin Görüşü:

Dairece 'sıra cetveline itiraz' davalarının 2011 yılına kadar incelendiği, bu tarihten itibaren bu dava türüne (Kapatılan) 23. Hukuk Dairesince bakıldığı, bu nedenle Dairenin son 8 yılda bu konuda verdiği kararın bulunmadığı, Dairenin önceki kararlarında genellikle maaş hazine ilişkin listenin sıra cetveli sayılmadığı, bu listeye yönelik itirazların sıra cetveline itiraz usulüne göre incelenemeyeceğinin kabul edildiği, Dairenin münferit olan 24.11.2010 tarihli ve 2010/10572 E., 2010/13213 K. sayılı bir adet kararında, maaş hazine ilişkin işlemlerin sıra cetveli yerine geçeceğinin belirtildiği, (Kapatılan) 23. Hukuk Dairesinin son 8 yılda bu konuda verdiği kararların istikrarlı ve (Kapatılan) 19. Hukuk Dairesinin kararları gibi olduğundan içtihatların birleştirilmesi yoluna gidilmesine gerek bulunmadığının düşünüldüğü, ancak Dairenin bir kısım üyelerinin ise (Kapatılan) 19. ve (Kapatılan) 23. Hukuk Dairelerinin söz konusu dava türüne baktıkları dönemde münferit karar şeklinde de olsa birbirlerine aykırı kararları nedeniyle içtihatların birleştirilmesine gerek bulunduğu görüşünde oldukları yönünde görüş verilmiştir.

2. (Kapatılan) Yirmi Üçüncü Hukuk Dairesinin Görüşü:

Dairenin 'sıra cetveline itiraz' davalarına baktığı 2011 yılından beri borçlunun çalıştığı kurumdaki maaşına birden fazla haciz konulması ve hacizlerin muvazaalı olduğu ile ilgili dava açılması hâlinde, kurumun hacizleri 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun (İİK) 83/2. maddesi gereğince sıraya koyması işlemini 'sıra cetveli' olarak kabul etmediği, maaş haczinin 'sıra cetveli' olarak kabul edilmemesi nedeniyle bu konudaki muvazaa iddialarının da genel muvazaa kabul edilerek ispat yükü davacıda olduğu kabul edilerek ihtilafların çözüme kavuşturulduğu, talepte bulunanın dilekçesine eklediği ve aksi yönde olan (Kapatılan) 19. Hukuk Dairesinin 24.11.2010 tarihli ve 2010/10572 E., 2010/13213 K. sayılı kararı ile (Kapatılan) 23. Hukuk Dairesinin benzer mahiyetteki 04.06.2013 tarihli ve 2013/3359 E., 2013/3764 K. sayılı kararının süreklilik arz eden bir uygulama olmadığı, somut olayda Özel Dairenin, yerleşmiş içtihadından dönmediği gibi (Kapatılan)

19. Hukuk Dairesinin yerleşmiş bir içtihadı ile (Kapatılan) 23. Hukuk Dairesinin içtihatları arasında birbirine uymayan içtihatlardan söz edilemeyeceği gibi Özel Dairenin yerleşik ve istikrarlı uygulamasından dönmenin de söz konusu olmadığı, bu nedenle içtihatların birleştirilmesine gerek bulunmadığı yönünde görüş verilmiştir.

3. Hukuk Genel Kurulunun Görüşü:

Sıra cetvelindeki alacağın aslına itiraz hâlinde, haczin çeşidi ne olursa olsun alacağın ispatı külfetinin alacaklıda olduğu hususunda (Kapatılan) 19. Hukuk Dairesi ve (Kapatılan) 23. Hukuk Dairesinin kararları arasında farklılık bulunmadığı, Daireler arasındaki uyumsuzluğun, birden fazla maaş haczi uygulamasında, ilgili tarafından yapılan ödeme sırasının ‘sıra cetveli’ sayılıp sayılmayacağı ve buna göre alacağın sırasına itiraz için şikâyet veya dava yoluna müracaat edilip edilemeyeceği noktasında olduğu, içtihatların birleştirilmesi talebine konu ile ilgili olarak Hukuk Genel Kurulu kararına rastlanılmadığı, alacağın aslına itiraz edilmesi halinde ispat külfetinin alacaklıda olduğu konusunda (Kapatılan) 19. Hukuk Dairesi ve (Kapatılan) 23. Hukuk Dairesinin kararları arasında farklılık bulunmadığından içtihatların birleştirilmesine gerek bulunmadığı, ancak birden fazla maaş haczinde ilgili tarafından İİK’nın 83/2. maddesine göre düzenlenen ödeme sırasının sıra cetveli yerine geçip geçmeyeceği ve buna bağlı olarak sıraya veya alacağın aslına yönelik şikâyet ya da dava yoluna başvurulup başvurulmayacağı konusunda (Kapatılan) 23. Hukuk Dairesinin kendi içindeki kararlarında çelişki bulunması nedeniyle içtihatların birleştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

II. ÖN SORUN

İçtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulu, Yargıtay Birinci Başkanlığınca belirlenen konuyu görüşmek üzere 16.04.2021 tarihinde toplanmış, raportör üye Eyüp Sabri Baydar tarafından hazırlanan rapor okunduktan sonra işin esasına geçilmeden önce, içtihatların birleştirilmesine karar verilebilmesi için, içtihat aykırılığına konu kararların devamlılık arz etmesinin gerekmesi ve Yargıtayın Özel Dairelerinin yerleşmiş kararlarına aykırılık teşkil eden kararların istikrar kazanmaması karşısında, içtihatların birleştirilmesine yer olup olmadığı ön sorun olarak tartışılmıştır.

III. GEREKÇE

Ön sorunun çözümü için içtihadı birleştirme kararlarının özelliklerine değinmekte yarar bulunmaktadır.

Yargıtay içtihatları birleştirme kararları (İBK) kaynağını, Yargıtay Kanunu’nun 45. maddesinden almaktadır. Sadece Türk Hukukuna özgü olan ve ilk defa 834 sayılı Mahkeme-i Temyiz Kanununda yapılan değişiklikle, temyiz daireleri kararları arasında yeni kanunların uygulanması dolayısıyla çıkabilecek ihtilâfları çözmek üzere tevhide içtihat/ıçtihat birleştirme müessesesi kabul edilmiş ve sonraki değişikliklerde de hep muhafaza edilmiştir (Bilge, N.: Yargıtay Kurullarında Gelişme ve Reform, AÜHFD, s. 311, yöneliş BMM Zabıt Ceridesi 1926, sıra: 150).

İBK kararları kesin olup aleyhine yargı yoluna başvurulamaz (Yargıtay K. m. 16/son). Diğer yargı mercilerini bağlar (Yargıtay K. m. 45/5).

İçtihadı birleştirme kararları nitelik olarak, diğer yargı kararlarının üzerinde ve tüm yargı organlarını bağlayan özelliği itibariyle, yargısal kararlardan çok, yasama işlevine yakın ve bir kural koyucu işlem niteliğindedir (Gözler, K.: Hukuka Giriş, s. 341).

İBK, somut bir dava veya uyuşmazlıkla ilgili olmayıp, İBK ile aynı tür uyuşmazlıkların tümü için geçerli soyut ve genel nitelikte kurallar konulmalıdır. Zira, İBK'nın temel amacı hukukta birliği ve bütünlüğü sağlamaktır. Öte yandan İBK konularıyla sınırlı, gerekçeleriyle açıklayıcı ve sonuçları itibariyle bağlayıcı nitelikte kararlardır (YHGK, 20.02.1963 T. 4/71-21).

İçtihadı birleştirme kararı alındığı andan itibaren uygulanmaya başlayacağı gibi geçmişte yürümeceği başka bir deyişle kesinleşmiş kararları etkilemeyeceği açıktır.

Ayrıca içtihatları birleştirme kararlarının alınmasının ön koşulu, Yargıtay Daireleri ve Hukuk Genel Kurulunun belli bir konuya ilişkin görüş ve kabullerinin kararlı ve sürekli biçimde içtihatlarını ortaya koymaları ve bu yönün uygulamada kesinlik kazanmasıdır. Bir başka anlatımla içtihatların birleştirilmesine konu Yargıtay Özel Daireleri ve Hukuk Genel Kurulu kararlarında istikrar kazanan bir uygulama bulunması gerekmektedir. Dolayısıyla Yargıtay Özel Dairelerince ve Hukuk Genel Kurulunca salt somut uyuşmazlığa ilişkin verilen ve istikrar kazanmayan farklı kararların varlığı içtihatların birleştirilmesine gerekçe olamayacaktır.

İçtihadı birleştirme kararlarının niteliği belirtildikten sonra tespit edilen ön sorunun değerlendirilmesi yerinde olacaktır.

Bu kapsamda içtihat farklılığı olduğu belirtilen Yargıtay (Kapatılan) 19. Hukuk Dairesi ve (Kapatılan) 23. Hukuk Dairesinin kararları incelendiğinde;

(Kapatılan) 19. Hukuk Dairesinin 24.11.2010 tarihli ve 2010/10572 E., 2010/13213 K. sayılı kararında, maaş hazine ilişkin işlemlerin sıra cetveli yerine geçtiği belirtilmiştir.

(Kapatılan) 23. Hukuk Dairesinin 23.05.2016 tarihli ve 2015/5583 E., 2016/3132 K., sayılı kararında, maaş hazine ilişkin işlemde davanın hukuki niteliğinin sıra cetveline itiraz olduğu belirtilmiş, 31.03.2016 tarihli ve 2016/2375 E., 2016/2056 K., 09.09.2015 tarihli ve 2014/7242 E., 2015/5731 K. sayılı kararında, davanın muvazaa nedeniyle sıra cetveline itiraz davası olduğunun belirtildiği, 04.06.2013 tarihli ve 2013/3359 E., 2013/3764 K. sayılı kararında uyuşmazlığın İİK'nın 83/2. ve 355. maddeleri gereğince maaş kesintisine ilişkin olduğu, maaş hazine ilişkin işlemlerin sıra cetveli yerine geçtiği belirtilmiştir.

(Kapatılan) 23. Hukuk Dairesinin 23.05.2016 tarihli ve 2015/5573 E., 2016/3137 K. sayılı kararında, davacının çalıştığı kurum tarafından maaş hacizleri ile ilgili yapılan sıralamanın sıra cetveli niteliğinde olduğundan söz edilemeyeceği, davanın 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) 19. maddesinde düzenlenen muvazaa iddiasına dayalı iptal istemine ilişkin olduğu ve bu

kapsamda uyumsuzluğun çözülmesi gerektiği belirtilmiştir.

(Kapatılan) 23. Hukuk Dairesinin 26.03.2018 tarihli ve 2015/9598 E., 2018/2345 K. sayılı kararında, ilgili kurumca maaş hacizleri ile ilgili yapılan sıralamanın İİK'nın 140/1. maddesinde tanımlanan sıra cetveline itiraz niteliğinde olduğundan söz edilemeyeceği, mahkemece muvazaanın tespiti ile işlemin iptaline karar verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

(Kapatılan) 23. Hukuk Dairesinin 16.01.2019 tarihli ve 2016/2844 E., 2019/67 K. sayılı kararında, maaş hacizlerine yapılan sıralamanın sıra cetveli niteliğinde kabul edilemeyeceğinden sıra cetvellerinden ispat yükünün davalıda olduğuna ilişkin kuralın maaş haczinde uygulanmasının mümkün olmadığı, maaş haczinde yapılan sıralamaya ilişkin muvazaa iddialarında genel muvazaada olduğu gibi ispat yükünün davacıda olduğu belirtilmiştir.

(Kapatılan) 23. Hukuk Dairesinin 12.02.2019 tarihli ve 2016/2118 E., 2019/405 K., sayılı kararında, borçlunun maaşına yazılan haciz yazılarının sıraya konulması ve bu sıra ile ödeme yapılmasının sıra cetveli olmadığı, sıra cetveline itiraz davalarında davalının alacağının gerçek olduğunu ispat etmek zorunda olmasına rağmen maaş hacizlerine üst sıralarda bulunan alacaklar aleyhine açılan davaların genel muvazaa mahiyetinde olduğu ve bu davalarda genel ispat kurallarının geçerli olduğu belirtilmiştir.

(Kapatılan) 23. Hukuk Dairesinin 12.02.2019 tarihli ve 2016/2103 E., 2019/423 K. sayılı kararında ise, maaş hacizleri ile ilgili yapılan sıralamanın İİK'nın 140/1. maddesinde tanımlanan sıra cetveline itiraz niteliğinde olduğundan söz edilemeyeceği, sıra cetveline itiraz davalarında davalının alacağının gerçek olduğunu ispat etmek zorunda olmasına rağmen maaş hacizlerine üst sıralarda bulunan alacaklar aleyhine açılan davaların genel muvazaa mahiyetinde olup bu davalarda genel ispat kurallarının geçerli olduğu, uyumsuzluğun TBK'nın 19. maddesine düzenlenmiş genel muvazaa ilkelerine uygun olarak çözülmesi gerektiği belirtilmiştir.

İçtihadı birleştirmeye konu uyumsuzluk yukarıda belirtilen şekilde gerçekleşmekle birlikte önemle belirtmelidir ki; (Kapatılan) 19. Hukuk Dairesinin 24.11.2010 tarihli ve 2010/10572 E., 2010/13213 K. sayılı kararında, maaş hazine ilişkin işlemlerin sıra cetveli yerine geçtiği belirtilmiş ise de, sonrasında bu tür davalara (Kapatılan) 23. Hukuk Dairesi tarafından bakılmaya devam edildiği, (Kapatılan) 23. Hukuk Dairesinin birkaç kararında maaş hazine ilişkin sıralamanın sıra cetveli niteliğinde olduğu belirtilmiş, ancak söz konusu kararların istikrar kazanmış şekilde uygulanmadığı, birden fazla maaş hazine ilişkin sıralamaya yönelik açılan davalarda uyumsuzluğun TBK'nın 19. maddesinde düzenlenmiş genel muvazaa ilkelerine uygun olarak çözülmesi gerektiği belirtilmiş olup, içtihatların birleştirilmesinin ön koşulunun, Yargıtay Daireleri ve Hukuk Genel Kurulunun belli bir konuya ilişkin görüş ve kabullerinin kararlı ve sürekli biçimde içtihatlarını ortaya koymaları ve bu yönün uygulamada kesinlik kazanmasının olduğu, mevcut içtihadı birleştirme konusunun bu özellikleri taşımadığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda yapılan tüm açıklamalar ışığında “Maaş haczi nedeniyle yapılan sıralamanın sıra cetveli sayılıp sayılmayacağı, muvazaa iddiası hâlinde ispat yükünün davacıya mı davalıya mı ait olacağı” konusunda içtihatların birleştirilmesi talep edilmiş ise de; içtihatların birleştirilmesine karar verilebilmesi için, içtihat aykırılığına konu kararların devamlılık arz etmesinin gerekmesi ve Yargıtayın Özel Dairelerinin yerleşmiş kararlarına aykırılık teşkil eden kararlarının henüz istikrar kazanmamış olması karşısında, içtihatların birleştirilmesine yer olmadığı sonucuna varılmıştır.

IV. SONUÇ

İçtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulunda ön sorun hakkında yapılan görüşmeler sonunda, “Maaş haczi nedeniyle yapılan sıralamanın sıra cetveli sayılıp sayılmayacağı, muvazaa iddiası hâlinde ispat yükünün davacıya mı davalıya mı ait olacağı” konusunda içtihatların birleştirilmesi talep edilmiş ise de, içtihatların birleştirilmesine karar verilebilmesi için, içtihat aykırılığına konu kararların devamlılık arz etmesinin gerekmesi ve Yargıtayın Özel Dairelerinin yerleşmiş kararlarına aykırılık teşkil eden kararlarının istikrar kazanmamış olması karşısında, içtihatların birleştirilmesine yer olmadığına 16.04.2021 tarihinde birinci görüşmede oy birliği ile karar verilmiştir.